

Nr 163.

Av herr **Lindblom m. fl.**, om ökat anslag till upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor.

Riksdagen har under en följd av år lämnat anslag till det av skilda organisationer i vårt land bedrivna upplysningsarbetet i fredsfrågor. Under åtskilliga år uppgick detta anslag till 30 000 kronor. Genom riksdagens beslut har anslaget titel och ändamål från och med år 1942 ändrats till Upplysning rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitik. På grund av krigsutbrottet och den efterföljande krisen nedsattes anslagsbeloppet år 1940 till 10 000 kronor men har sedermera höjts till 12 000 kronor.

Det torde med skäl kunna antagas, att vi inom kort gå in i en period av förnyade och fördjupade strävanden till mellanfolkligt samarbete. Av allt att döma kommer kriget i Europa inom en jämförelsevis snar framtid att upphöra och avlösas av ett tillstånd, om vilket man blott vet, att det kommer att rymma problem av så svårartad och invecklad natur, att de endast kunna lösas i samverkan mellan nationerna. Att Sveriges folk önskar och känner sig förpliktad att därvid göra en insats, avpassad efter dess förutsättningar och de förhandenvarande omständigheterna, torde med visshet kunna sägas. Regering och riksdag ha genom att anslå ett hundra miljoner kronor till återuppbyggnadsarbete efter krigets slut demonstrerat svenska folkets intresse och redobogenhet att taga på sig de offer en dylik insats kan kräva.

Undersökningar, avsedda att utröna hur vårt folk på bästa sätt må kunna fylla sin andel av de mångahanda uppgifter, som komma att möta på detta område, äro redan i gång. På grundval av beslut vid 1943 års riksdag ha officiella utredningar igångsatts, vilka efter hand kunna väntas framlägga ett omfattande material rörande skilda efterkrigsproblem.

Det är av synnerlig vikt, att resultatet av detta utredningsarbete så snart som möjligt blir känt bland den stora allmänheten och utnyttjat inom de svenska folkrörelserna. Detsamma gäller det rika studiematerial om efterkrigsplanering, som publiceras på olika håll i världen. Det måste anses vara en första rangens folkbildningsuppgift och samtidigt en betydelsefull gren av vår efterkrigsberedskap att ta hand om detta material, sovra och bearbeta detsamma och ställa det till folkbildningsorganisationers och andra sammanslutningars förfogande. Behovet av fortlöpande sakliga informationer om det pågående arbetet på världens organisering för fred är synnerligen stort. En utvidgning av arbetet på detta fält är därför ett vitalt samhälls-

intresse och står utan tvivel i djupaste samklang med de ovan nämnda av statsmakterna beslutade åtgärderna.

Upplysningsverksamhet om mellanfolkliga problem bedrivs i första hand av de folkliga organisationer, som sedan länge haft fredsfrågor på sitt program. Under de förflutna krigsåren har denna verksamhet, främst på grund av bristande ekonomiska resurser, ej kunnat bedrivas i den utsträckning som varit önskvärd och erforderlig för att vårt folk i tillräcklig grad skulle kunna bilda sig en realistisk och objektiv uppfattning i dessa frågor.

Genom ökat ekonomiskt stöd från statens sida skulle dessa organisationer få större möjlighet såväl att tillgodogöra sig det nu tillgängliga studiematerialet som att förmedla detta till sina medlemmar och den stora allmänheten i övrigt.

Det måste också anses vara av stor betydelse för det kommande rekonstruktionsarbetet, att fredsorganisationer i ett neutralt land få ökade möjligheter att, när tiden är inne, återknyta förbindelserna med motsvarande krafter i andra länder. Genom att delta i möten, kurser och konferenser kunna dessas representanter få tillfälle att medverka till en utjämning och folkförsoning. Vårt folk, som under en lång tid levat i hägnat av en fredlig utveckling, torde ha större förutsättningar än de i kriget invecklade folken att lidelsefritt, med tolerans och saklighet dryfta samhällsfrågor — såväl nationella som internationella — och sålunda även kunna ge ett värdefullt bidrag till försöken att bygga upp ett internationellt rättssamhälle till fredens och frihetens tryggnad.

Under krigsåren har det kanske förefallit lönlöst att söka åstadkomma ett mellanfolkligt samarbete och nedsättning av anslaget kan därför ha ansetts befogad. Då nu emellertid den tid kommit då förberedelser för ett mellanfolkligt samarbete måste anses vara trängande nödvändigt, torde det vara berättigat att förvänta ett större stöd av statsmakterna.

I fråga om fördelningen mellan olika organisationer av här ifrågasatta anslag har det varit brukligt att riksdagen härvidlag överlämnat detta åt regeringen utan närmare specificering. Statsutskottet uttalade sig dock 1938 på följande sätt: »Beträffande användningen av anslaget vill utskottet som sin mening framhålla, att särskilt sådana sammanslutningar borde erhålla understöd, vilka i vårt land vilja sprida upplysning om fredsarbetets mål och medel eller hava till uppgift att samarbeta med motsvarande organisationer i utlandet.» Detta uttalande bifölls av riksdagen.

Utän att direkt påyrka någon ändring i fråga om sättet för medlens utdelning skulle vi dock vilja framhålla önskvärdheten av att en del av anslaget tilldelas Nordiska fredsförbundet, som är en sammanslutning mellan riksorganisationer av fredsföreningar i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Under den närmaste tiden torde detta förbund komma att få en mycket stor uppgift, då det gäller upplysningsverksamheten i de nordiska länderna. Ett anslag till detta förbund synes också stå i god överensstäm-

melse med vad riksdagen 1938 uttalade. Förbundets sekretariat är för närvarande förlagt till Sverige, och på den grund har under hela kriget icke ringa arbete kunnat utföras för upprätthållandet av förbindelserna mellan berörda länder. Genom de nationella organisationerna är Nordiska fredsförbundet även anknutet till internationella fredsbyrå i Genève, vilken byrå å sin sida är ytterst beroende av de nordiska fredsorganisationernas insatser.

Under åberopande av det anförda tillåta vi oss att hemställa,

att riksdagen måtte till upplysningsarbete rörande mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1944—1945 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

Stockholm i januari 1944.

E. A. Lindblom.

Lage Svedberg.

Karl H. Andersson.

John Björck.

Einar Persson.

P. J. Näslund.
